

Światowy Dzień Modlitwy 2018

Informacje ogólne o Surinamie

cz. I

Geografia i populacja

Republika Surinamu znajduje się w północno-wschodniej części Ameryki Południowej, a jej nazwa pochodzi od plemienia Surinen, jednego z rdzennych ludów zamieszkujących tę krainę.

Surinam stanowi część Gujany, ekologicznego regionu Amazonii. Określenie Gujana wywodzi się od słowa Kaliña oznaczającego „Kraję wielu wód”, bowiem na obszarze Surinamu znajduje się wiele rzek i strumieni. Ponad 90% powierzchni kraju pokrywają bardzo zróżnicowane dziewicze tropikalne lasy deszczowe.

W Surinamie panuje wilgotny, tropikalny klimat, a średnia temperatura w ciągu dnia wynosi 27,1 st. C. Styczeń z temperaturą wynoszącą średnio 26,1 st. C jest najchłodniejszym miesiącem, a w najgorętszym – październiku – jest średnio 28,3 st. C.

Obecnie kraj liczy około 540 tys. obywateli, wśród których żyje ok. 20,3 tys. rdzennych mieszkańców, 206,4 tys. potomków przybyszów z Afryki (Kreole i Murzyni, zwani Maroonami) oraz z Azji (Hindusi, Jawajczycy i Chińczycy) – ok. 230,3 tys.). Populację blisko 84,5 tys. tworzą przybysze z Europy, Libanu oraz tzw. „nowi imigranci” z takich krajów jak Gujana, Brazylia i Haiti.

Około 90% ludności Surinamu zamieszkuje obszary przybrzeżne, z czego ponad połowa żyje w stolicy Paramaribo, położonej na lewym brzegu Surinamu. Nazwa Paramaribo została prawdopodobnie zaczerpnięta z rdzennego słowa oznaczającego „miasto kwiatów”.

Prawie 400 tys. Surinamczyków lub ich potomków mieszka w diasporze. Wyemigrowali do byłych Antyli Holenderskich, Holandii lub USA w poszukiwaniu innego życia, czyli prawie tyle samo co liczba ludności kraju.

Dziesięć procent, głównie większość rdzennej ludności i społeczności Maroonów, zamieszkuje rozległe lasy interioru. Gęstość zaludnienia wynosi zaledwie 3,5 mieszkańca na km², co jest jedną z najniższych na świecie.

Obszar przybrzeżny Surinamu obejmuje około 15% powierzchni lądu i jest ważny nie tylko pod kątem możliwości mieszkaniowych, ale również gospodarczych (zwłaszcza w obszarze rolnictwa i przemysłu). Ta część kraju położona jednak niecałe dwa metry nad poziomem morza, a z powodu zmian klimatycznych i rosnącego poziomu wód morskich, trzeba liczyć się z wystąpieniem powodzi.

Różnorodność etniczna implikuje różnorodność kulturową, religijną i językową. Język Sranan rozwinął się w okresie kolonialnym i był używany przez niewolników na różnych plantacjach. Teraz jest to język, którym posługują się różne grupy etniczne. Obecnie językiem urzędowym jest język niderlandzki – pozostałość po ostatnich kolonizatorach.

Historyczne centrum Paramaribo, wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, zabudowane jest starymi budynkami z czasów kolonizacji holenderskiej i angielskiej. Katedra – Bazylika Świętych Piotra i Pawła – jest najwyższą drewnianą budowlą w Ameryce Południowej. Wielką wartość historyczną stanowi Fort Zeelandia, zbudowany w całości z czerwonych cegieł.

W konsekwencji rozwoju historycznego i kolonialnego Surinam należy zarówno do organizacji karaibskich i południowoamerykańskich, takich jak CARICOM (Wspólnota Karaibska) i UNASUR (Unia Narodów Południowoamerykańskich). Surinam jest również członkiem multilateralnych organizacji, takich jak OAS (Organizacja Państw Amerykańskich), AKP (Afryka, Karaiby i Pacyfik) oraz ONZ.

Surinam jest współautorem rezolucji w sprawie realizacji Deklaracji Praw Ludów Rdzennych z 2007 r., którą podpisał wraz z innymi państwami członkowskimi ONZ. Ziemie wspólnotowe są przedmiotem kontrowersji w Surinamie. Zarówno rdzenni mieszkańcy, jak i zbiegli niewolnicy, którzy tworzyli wspólnotę Maroonów, domagają się swoich praw w dystryktach Para i Coronie. W tym długo już trwającym procesie uczestniczą obie te grupy oraz rząd, a z zewnątrz wspierają ich lokalne i międzynarodowe organizacje, takie jak OAS.

Wolność wyznania jest zapisana w Konstytucji. Religie praktykowane w Surinamie to chrześcijaństwo (około 48,4%), hinduizm (około 22,2%), islam (około 13,8%), religie tradycyjne (około 1,8%), jawanizm (około 0,8%) oraz niewielki odsetek religii żydowskiej i innych. Warto wspomnieć, że Meczet Keizerstraat (oryginalny drewniany budynek z 1932 r.) został wybudowany w sąsiedztwie Synagogi Neve Shalom (również oryginalny drewniany budynek otwarty w 1723 r.) w Paramaribo.

Środowisko i jego różnorodność

Surinam to piękny kraj z bardzo bogatym ekosystemie. Występuje tu 715 gatunków ptaków. Ogromne żółwie morskie płyną na piaszczyste plaże, takie jak Galibi i Matapica, by złożyć tu jaja. Rośnie tu też wiele odmian wiele storczyków i ponad 60 gatunków helikonii.

Ustawa o ochronie przyrody oraz ustawa o myślistwie i strzelectwie weszły w życie w 1954 r. Są to pierwsze ustawy dotyczące ochrony przyrody. Do 1994 r. 5% gruntów Surinamu było chronione w postaci 13 rezerwatów przyrody, jednego parku przyrodniczego (Brownsberg) i jednego obszaru zagospodarowania wielofunkcyjnego (Bigi Pan).

Obecnie około 15% powierzchni kraju objętych jest ochroną. Największym rezerwatem przyrody jest Centralny Rezerwat Przyrody Surinam, który powstał w 1996 r. Ze względu na górzyście tereny, rwące rzeki, sawanny ze skalnymi formacjami oraz niezwykłą roślinność (orchidde, paprocie, palmy) rezerwat ten został wpisany na listę dziedzictwa UNESCO.

Całe wybrzeże Surinamu, z wyjątkiem obszarów położonych na północ od regionu Greater Paramaribo, stanowi obszar zarządzania specjalnego. Łowiectwo i zbieranie jaj jest zakazane w miejscach lęgowych, to jest tam, gdzie zarówno ptaki jak i żółwie morskie składają jaja.

W 1998 r. powstał w Surinamie Narodowy Instytut Środowiska i Rozwoju (NIMOS). Jego celem jest uregulowanie i monitorowanie działalności środowiskowej na terenie kraju.

W latach 70. Centrum Badań Rolniczych w Surinamie (CELOS) opracowało system zarządzania lasami w celu stworzenia bardziej zrównoważonej formy gospodarki leśnej. System ten został skopiowany przez większe państwa, takie jak Brazylia i Wenezuela, które również pragną stworzyć właściwy system gospodarki leśnej.

Kraj jest sygnatariuszem różnych traktatów międzynarodowych, takich jak Konwencja Ramsarska o ochronie ptaków wodnych i mokradeł, Konwencja o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem, a także Konwencja o różnorodności biologicznej jak również Agenda 21.

Historia

Wraz z przybyciem Kolumba do Ameryki w 1492 r. nastąpił napływ Europejczyków do „Nowego Świata”, zwłaszcza z Hiszpanii i Portugalii, poszukujących Złotego Wybrzeża. Hiszpańscy marynarze pod przewodnictwem Alonso de Ojeda przybyli do Surinamu w 1499 r. Następnie kraj ten zdobywali Francuzi, Anglicy, Zelandczycy i, na krótki okres czasu, Holendrzy. Język angielski dominował w Surinamie w latach 1651–1667, ale w wyniku wojny między Holandią a Anglią Surinam został wymieniony na Nowy Amsterdam (obecnie Nowy Jork, USA), wówczas osadę holenderską. Od tego czasu Surinam był kolonią holenderską aż do momentu uzyskania niepodległości w 1975 r.

Gorączka złota nie opanowała kolonii, natomiast w plantacjach rozwinęła się uprawa trzciny cukrowej, kawy, tytoniu, kakao i bawełny. Plantacje te opierały się na pracy niewolników, początkowo tubylców, ale z czasem zostali oni zastąpieni niewolnikami pochodzącymi z handlu transatlantyckiego. Po zniesieniu niewolnictwa na plantacjach zatrudniano robotników z kolonii holenderskich, takich jak Indie (1873–1916) i Indonezja (1890–1910). Już w 1853 r. Chińczycy i Portugalczycy z wyspy Madera zostali również przywiezieni do pracy w Surinamie jako robotnicy zatrudnieni na własny rachunek.

Począwszy od 1502 r. do Surinamu przywieziono ponad 300 tys. Afrykanów, którzy byli zmuszani do niewolniczej pracy na plantacjach. Wielu z nich uciekło i rozpoczęło nowe życie w interiorze w osadach zwanych wioskami Maroonów. Walczyli przeciwko właścicielom plantacji i rządowi kolonialnemu i starali się umożliwić również innym niewolnikom ucieczkę. Najbardziej znanymi przywódcami Maroonów byli Baron, Boni i Joli Coeur, którzy zostali schwytani i publicznie skazani na śmierć na stosie.

Dopiero w 1814 r. handel niewolnikami prowadzony z koloniami (w tym z Surinamem) został zniesiony. Jednak niewolnictwo trwało aż do 1863 r. w Surinamie, kiedy to zakończyła się ta nieludzka forma pracy.

Byli niewolnicy musieli przez kolejne dziesięć lat pracować dla swoich wcześniejszych właścicieli na plantacjach pod nadzorem państwowym za minimalną płacę. Tuż po tym okresie pozwolono im znaleźć własną pracę, jednak bez żadnego przygotowania bez żadnej polityki, która pozwoliłaby na włączenie ich do nowego systemu ekonomicznego, a stopa bezrobocia była niezwykle wysoka.

W 1948 r. Surinam uzyskał autonomię, co oznaczało, że mógł samodzielnie decydować o swoich własnych sprawach wewnętrznych, jednak w kwestiach międzynarodowych kraj ciągle funkcjonował jako kolonia kontrolowana przez Holandię. 25 listopada 1975 r. po wielu

dyplomatycznych negocjacjach, Holandia zgodziła się na pełną niezależność Surinamu. Pierwszym prezydentem był również ostatni gubernator J. Ferriër. Premier Henck Arron stanął na czele rządu, podobnie jak miało to miejsce w innych krajach Karaibów.

25 lutego 1980 r. wojskowy zamach stanu doprowadził do zmiany ustroju politycznego. Prezydent i ministrowie zostali wybrani przez wojsko.

8 grudnia 1982 r. kraj zszokował fakt zamordowania przez wojsko 15 osób. Wśród nich byli prawnicy, dziennikarze, działacze i wojskowi oskarżeni o próbę przejęcia władzy. Nastąpił proces, który ciągle jeszcze nie zakończył się wyrokiem, a żądania rodzin o sprawiedliwość nie zostały do dzisiaj spełnione. Ta sytuacja stale budzi poczucie żalu i bólu w kraju.

21 lipca 1986 r. były żołnierz Marooński, Ronny Brunswijk, zbuntował się przeciwko rządowi wojskowemu prowadzonemu przez Comandora Desi Bouterse. We wschodniej części Surinamu rozpoczęła się wojna wewnętrzna, która zmusiła wielu Maroończyków do szukania schronienia w Gujanie Francuskiej lub do ucieczki do Paramaibo. Dopiero w 1986 r. zawarto porozumienie pokojowe między rządem a grupą rebeliantów, znaną pod nazwą Jungle Commando.

Do momentu zakończenia rządów wojskowych w 1987 r. kwestie związane z konstytucją odłożono na bok. Obecnie w oparciu o nową konstytucję przywrócono demokratyczne wybory, a szef rządu jest prezydentem.

Sytuacja gospodarcza

W okresie kolonialnym, przed 1863 r., gospodarka rolna Surinamu oparta była na pracy niewolniczej, polegała głównie na eksporcie cukru, kawy, kakao i bawełny głównie do Niderlandów. Podczas I wojny światowej Stany Zjednoczone rozpoczęły wydobywanie boksytów w Surinamie. Boksyt był surowcem stosowanym w produkcji aluminium, które z kolei było niezbędne w przemyśle lotniczym.

Wraz z upadkiem wydobywania boksytów i polityczną niezależnością Surinamu w 1975 r., dywersyfikacja gospodarki stała się jednym ze strategicznych celów rządu. Małe kopalnie złota, eksport ryb takich jak czerwony lub szary lucjan i tuńczyk oraz odbudowa rolnictwa wraz z zaopatrzeniem rynków regionalnych w ryż, owoce, warzywa i maniok to oznaki nowej gospodarki.

Mimo że w kraju działają dwie międzynarodowe firmy wydobywające złoto, to jednak funkcjonuje również jego nielegalne wydobywanie. Surinamczycy i obcokrajowcy (np. brazylijscy „porknockerzy”) prowadzą nielegalne wydobywanie niszcząc tym samym środowisko naturalne. Wysokociśnieniowe węże służą do usuwania osadów, pozyskiwania pyłów złota, a czasami nawet grudek złota. W rezultacie zniknęły ogromne obszary leśne, ustępując miejsca ogromnym kraterom i pustynnym krajobrazom. Woda w rzekach i potokach została zanieczyszczona rtęcią używaną przez „porknockerów”. Uważa się, że poziom rtęci występującej w rybach i ludzkim ciele jest znacznie wyższy niż normy międzynarodowe. W chwili obecnej Surinam nie zdecydował się zostać stroną Konwencji Minamata, która zajmuje się takimi kwestiami jak wykorzystanie rtęci w górnictwie.

Złoto i ropa naftowa są największymi źródłami przychodów w kraju. Odwierty naftowe wykonywane są przez Staatsolie, State Oil Suriname. Obecnie rząd przygląda się również globalnemu zapotrzebowaniu na słodką wodę pitną, pobierając ją ze źródeł podziemnych.

W 1995 r. Bank Światowy sklasyfikował Surinam jako siedemnasty najbogatszy kraj na świecie pod względem zasobów naturalnych.

tłumaczenie: Monika Polkowska

cz. II

Edukacja

Edukacja jest obowiązkowa dla dzieci od 7 do 12 roku życia, ale nie ma obowiązku chodzenia do szkoły. Prawo o edukacji zostało wprowadzone w 1876 r. i nigdy nie było nowelizowane. Nie ma obowiązku edukacji przedszkolnej.

Podstawą systemu edukacji na Surinamie jest holenderski system edukacji. Właściciele plantacji posyłali swoje dzieci (chłopców i dziewczynki) od najmłodszych lat do szkół w Europie, podczas gdy dzieci zniewolonych edukowały się w kraju.

Morawianie i rzymskokatolicy dostali pozwolenie, aby edukować zniewolonych, Maronów i pracowników przymusowych, szczególnie ich dzieci (chłopców i dziewczynki). Pierwotnie ich dostęp do edukacji w szkołach chrześcijańskich oznaczał 'pozyskanie dusz dla Baranka'. Rząd kolonialny był przekonany, że zniewoleni i Maroni będą mniej agresywni do swoich panów i/lub rządu kolonialnego, ponieważ „cierpliwie będą nieśli swój krzyż w życiu, aby otrzymać jeszcze lepsze zbawienie”.

Dzisiaj rząd jest odpowiedzialny za edukację, są w kraju również szkoły kościelne i prywatne. Szkoły średnie, zarówno prywatne jak i państwowe, są bezpłatne, bo są dofinansowane przez państwo. W odległych obszarach edukacja jest dostępna w centrach regionalnych i szkołach z internatem. Istnieje potrzeba edukacji dorosłych i edukacji „drugiej szansy” dla młodych ludzi, którzy wcześniej przerwali naukę.

Edukacja uniwersytecka i zawodowa jest płatna, ale studenci mogą ubiegać się o stypendia lub, od niedawna, o nieoprocentowany kredyt studencki. Niepokojąca jest znacząca liczba chłopców, którzy zrezygnowali ze szkoły. W zasadzie procent dziewczynek uczęszczających do szkoły średniej jest nieporównywalnie wyższy (około 64%) od chłopców (około 36%), a na poziomie edukacji wyższej i zawodowej różnica jest jeszcze większa: 75% kobiet i 25% mężczyzn.

Opieka zdrowia

Jest sześć szpitali, z czego pięć znajduje się w Paramaribo. Jeden nich jest szpitalem akademickim. Różne centra medyczne znajdują się w miastach i poza nimi, 360 ośrodków medycznych (1 lekarz przypada na 1,5 tys. mieszkańców) i 166 specjalistów.

¼ przyczyn zgonów na Surinamie są choroby serca (5,6% populacji) i cukrzyca (13% populacji). Według WHO 10% mężczyzn i 30% kobiet mają otyłość, a 20% populacji cierpi na zbyt wysokie ciśnienie. Dlatego Surinam zobowiązał się wprowadzić program badań profilaktycznych w kierunku cukrzycy i chorób serca, któremu patronuje Organizacja Narodów Zjednoczonych i Organizacja Zdrowia Ameryk.

Różne kościoły na Surinamie odegrały ważną rolę w wysyłaniu misji medycznych do ludzi chorych na malarię, HIV i AIDS oraz na inne choroby często występujące na Surinamie.

Biuro Zdrowia Publicznego ponosi odpowiedzialność za ochronę przed chorobami tropikalnymi przenoszonymi przez komary. Informują ludzi jak się zwalczać komary i chronić się przed zachorowaniem. Biuro prowadzi też działania zapobiegające rozmnażaniu się komarów.

Narodowy Fundusz Zdrowia pokrywa większość kosztów związanych z leczeniem chorób, których nie można leczyć na Surinamie. Leczone są one w Kolumbii, Holandii lub na Kubie.

Wszystkie dzieci od urodzenia do 17 roku życia, jak również seniorzy po 60 roku życia objęci są darmową opieką zdrowotną. Od 2014 r. wszyscy pracownicy objęci są podstawowym ubezpieczeniem zdrowotnym, które jest płacone przez pracodawcę i pracownika. Osoby w gorszej sytuacji ekonomicznej mogą liczyć na pełne lub częściowe finansowanie leczenia przez państwo.

Alarmująca jest liczba zarówno kobiet jak i mężczyzn uzależnionych od narkotyków i popełniających samobójstwa. Według Surinamiego biura statystycznego od 2000 do 2008 r. bardzo wzrosła liczba zgonów na skutek samobójstw. W 2010 r. odnotowano 137, a w 2011 r. 127 samobójstw. Tak jak w poprzednich latach 70% przypadków samobójstw popełnili mężczyźni.

Sytuacja kobiet i dzieci

Prawo wyborcze kobiet zostało uchwalone w 1948 r. W 1936 r. kobiety mogły startować w wyborach, ale nie mogły głosować. To prawo było zarezerwowane tylko dla mężczyzn. Jednak pierwszą kobietą, która została członkiem parlamentu w 1938 r. była Grace Schneiders-Howard. Warte wspomnienia jest też dr Sophie Redmond. Była pierwszą kobietą lekarzem w kraju, poświęciła swoje życie szerząc edukację podstaw higieny i żywienia.

Podczas wyborów 25 maja 2015 r. około 31% kandydatów do urzędów stanowiły kobiety. W tych wyborach 15 kobiet zostało wybranych na członków parlamentu i po raz trzeci kobieta została przewodniczącym parlamentu. Ministrami zostały 3 kobiety i 16 mężczyzn.

Kobiety nie miały takich samych praw cywilnych jak ich mężowie. Zarządzanie majątkiem małżeńskim był przywilejem męża. Miał prawo sprzedać dom i cały majątek bez zgody żony. 16 kwietnia 1981 r. wprowadzono prawo gwarantujące takie same prawa kobietom. Podstawą dla tego prawa była konstytucyjna zasada równości wszystkich obywateli, niezależnie od płci.

Surinam ma specjalne regulacje prawne dotyczące małżeństw dla azjatyckich, które gwarantuje możliwość zawarcia małżeństwa w tradycji hinduistycznej lub muzułmańskiej,

wymaga to jednak rejestracji małżeństwa w urzędzie. Od 2003 r. kobiety z tradycji hinduistycznej i muzułmańskiej mogą zgodnie z prawem się rozwieść lub dziedziczyć.

W marcu 1993 r. w Surinamie ratyfikowano konwencję Narodów Zjednoczonych dotyczącą eliminowania wszystkich form dyskryminacji kobiet, a w 2002 r. konwencję przeciw przemocy wobec kobiet.

Konwencje te i stworzenie biura ds. Przemocy domowej i równouprawnienia wzmocniły przestrzeganie praw kobiet. Przepisy dotyczące przemocy domowej chronią nie tylko kobiety, ale również mężczyzn, dzieci, rodziców, dziadków i innych członków rodzin.

Surinam dołączył do 189 krajów, które podpisały Deklarację Milenijną ONZ oraz Cele Zrównoważonego Rozwoju. Raport Milenijnych Celów Surinamu z września 2015 r. pokazał, że ten kraj z sukcesem osiągnął większość założonych celów, by zredukować ubóstwo. Na przykład umieralność związana z malarią została wyeliminowana, zarażenia HIV i umieralność na AIDS zostały zredukowane w ponad połowie. Nastąpił również rozwój i promocja programu opieki kobiet w ciąży i dzieci w okresie prenatalnym oraz karmienia piersią.

Mimo zmian, wiele osób ciągle boryka się z problemami wynikającymi z nie przestrzegania praw człowieka, takich jak warunki mieszkaniowe. 31% kobiet jest głową domu, podczas gdy 80% kobiet ubiegało się o dom/mieszkanie komunalne.

Prawa dzieci zagwarantowane są zarówno w konstytucji Surinamu, który jest sygnatariuszem Konwencji Praw Dzieci ONZ, i krajowy przepisów. Prawo z 18 lutego 2000 r. wyeliminowało różnice w dziedziczeniu pomiędzy dziećmi ze związków małżeńskich i poza małżeńskich. Wciąż istnieją formy łamania tych praw, takie jak np. praca. Dzieci sprzedają owoce na ulicach, pracują w kopalniach złota w interiorze. Problem zatrucić rtęcią i pogarszanie się stanu zdrowia nie są rozumiane przez władze i społeczeństwo. Dlatego ważnym jest aby władze i społeczeństwo, z pomocą międzynarodową, znalazły rozwiązanie tego problemu.

Narodowy Instytut Młodzieży został utworzony w listopadzie 1999 r. jako organizacja konsultująca dla młodych ludzi, która stymuluje rozwój młodzieży. Młodzieżowi Ambasadorzy CARICOM reprezentują młodych ludzi w zebraniach władz kraju CARICOM, gdzie mogą przedstawić swoje problemy. Parlament Młodzieżowy omawia sytuację młodych ludzi oraz zgłasza propozycje mające polepszyć ich sytuację w społeczeństwie.

Kultura

Każda grupa etniczna ma swój język, tradycje i religie pochodzące z ich kraju pochodzenia. Różnorodność etniczna wzbogaca kulturę Surinamu i dlatego ten kraj jest bogaty w różnorodne rodzaje sztuki, literatury, muzyki, strojów, tańca i teatru. Również kuchnia jest bardzo różnorodna w potrawy, przyprawy, sposoby przygotowywania potraw. Dlatego trudno jest mówić o potrawach narodowych, wspólnym elementem różnych potraw jest ryż.

Typowymi napojami jest orgeade (słodki mętny syrop robiony z jęczmienia, migdałów, cukru i wody), piwo imbir owe, dawet (syrop z trawy cytrynowego, mleka kokosowego i wody) i lokalne piwa.

Rdzenni mieszkańcy lubią gotować Perewatra (zupę z mięsem lub rybą i dużą ilością papryczek) z chlebem cassava, podczas gdy Maroonowie serwują Afingi lub zupę Apiti (z rybą

i pierogami cassava). Odświętnymi potrawami Kreoli są: ryż, pom – danie zrobione z żółtych owoców, pastei (placek z kurczakiem) i brązowa fasola. Dla Hindusów ważną potrawą jest roti (płaski chleb) z kurczakiem, warzywa i dhal. Jawajczycy serwują smażony ryż i makaron, warzywa z sosem z orzeszków ziemnych, natomiast Chińczycy z reguły podają chow mein.

Przekąski i desery kuchni kreolskiej to fiadu (paski ciasta drożdżowego z masłem, cynamonem, cukrem, migdałami, rodzynkami i ananasem), boyo (ciasto z maniakiem, kokosem, rodzynkami, jajkami, ekstraktem waniliowym, mąką, dosi - chlebem z manioku, dokun – mieszanka manioku, kokosa, zawinięte w liście bananowca, gotowane na parze. Hinduskie Djelebie (słodkie smażone ciasto), naleśniki z nadzieniem kokosowym i lapiz (pudding), chipsy bananowe i z manioku to przysmak Jawajczyków, słodkie ciastka księżycowe i ba pao (nadziewany mięsem chleb na parze) to przysmaki chińczyków.

Ważnymi świętami wielokulturowymi obchodzonymi na Surinamie są:

- Wielkanoc, czterodniowy festiwal muzyki i tańca,
- Dzień Wyzwolenia, 1 lipca, upamiętnia wyzwolenie afrykańskich niewolników,
- ostatni dzień roku, obchodzony fajerwerkami w centrum miast,
- karaibski festiwal sztuki, inicjatywa krajów członkowskich CARICOM w celu rozwoju i dzielenia się folklorem i sztukami wizualnymi, kuchnią i modą. Surinam był gospodarzem tego festiwalu w 2003 i 2013 r.

Komitet ŚDM na Surinamie

Ekumeniczna współpraca rozpoczęła się w listopadzie 1942 r. jako komitet kościołów chrześcijańskich. Praca Komitetu Światowego Dnia Modlitwy rozpoczęła się 1953 r. W lutym 1954 r. został powołany oficjalny zarząd, składający się z pani J. Oostburg-Cop z Kościoła Braci Morawskich, pani Görge-de Vries (Kościoła Luterskiego) i żon ks. Paap i De Groot z Holenderskiego Kościoła Reformowanego. W Komitecie reprezentowane były następujące wyznania i organizacje: YWCA, Kościół Braci Morawskich, Armia Zbawienia, Holenderski Kościół Reformowany, Kościół Luterski, Kościół Adwentystów, metodyści, Kościół Wesleyański, AMEC, Kościół Baptystów, Kościół Rzymskokatolicki, Pilgrim Holiness Mission i kalwiniści. Po rezygnacji niektórych w wyżej wymienionych członków, do Komitetu przystąpili: pani I. Goede-Bolwerk (luteranka), panie C. Darnoud i E. Ritfeld-Seedorf (Kościół Braci Morawskich) i pani C. Oosterling (baptystka).

Pani I. Goede-Bolwerk była sekretarzem i została przewodniczącą w 1969 r., którą była przez 32 lata. Nowy zarząd został wybrany w 1996 r. z E. Berghout (Kościół Rzymskokatolicki) jako przewodniczącą i D. Pengel (Kościół Braci Morawskich) jako sekretarz. Od 2007 r. do dziś D. Pengel jest przewodniczącą. Innymi członkami zarządu są: R. Pindon, pierwszy sekretarz (Kościół Braci Morawskich), W. Riedewald (Kościół Rzymskokatolicki), skarbnik, M. Semonson-Niekoop, członek zarządu (Armia Zbawienia), W. Lieu Fat-Simons, drugi sekretarz (reformowana) i H. Reid, drugi skarbnik (luteranka). Nagła śmierć członków zarządu E. Leter i F. Jie była druzgocąca, będziemy je wspominać z miłością. Od grudnia 2000 r. nawiązałyśmy bezpośrednią współpracę z WDPIC. We wrześniu 2003 r. dwie członkinie

naszego Zarządu wzięły udział spotkaniu w Swanwick (Anglia), organizowanym raz na cztery lata, i od tego czasu przedstawiciele naszego Zarządu biorą udział w konferencjach WDPIK.

Nabożeństwa ŚDM odbywały się w Grote Stadskerk (Kościół Braci Morawskich) i katedrze rzymskokatolickiej. Po przewrocie wojskowym i późniejszych wydarzeniach politycznych wzrosła liczba osób uczestniczących w nabożeństwach, prawdopodobnie z powodu potrzeby wsparcia i pocieszenia społecznego podczas trudnych czasów.

Nabożeństwa były organizowane w Paramaribo, a także w regionach Wanica, Commewijne, Para, Nickerie, Saramacca, Marowijne, Coronie i Brokopondo. W przeszłości broszury z liturgią były przysyłane z Holandii i powielane lokalnie. W latach 70. otrzymałyśmy liturgię dla dzieci. W tym czasie brat Carl Breeveld przygotował liturgię dla młodzieży.

Zebrane ofiary były przekazywane lokalnie na pracę misyjną Kościołów, ośrodków kultury i społeczności w interiorze, jak również wysyłane do krajów, z którego pochodziła liturgia. Ofiary były przekazywane tylko po zatwierdzeniu celu przez zarząd po pisemnej prośbie.

W listopadzie 2014 r. z pomocą WDPIK odbyły się warsztaty dla Komitetu Krajowego, pomagające rozpocząć tworzenie liturgii. Głównym celem warsztatów było zrozumienie tematu w kontekście ochrony środowiska Surinamu. Sesja prowadzona przez T. Lieu (dyrektor UNDP), H. Berrenstein (biolog) i M. Artist (antropologa kulturowego) przedstawiła wspaniały kontekst liturgii. Pracownicy WDPIK R. Olivers (dyrektor) i M. Fortin (reprezentant regionalny) moderowały rozmowę o stylach przywództwa, kraju piszącym liturgię i ŚDM zarówno na poziomie światowym, jak i lokalnym.

Warsztaty przygotowujące do pisania liturgii, organizacji grup roboczych odbyły się w kwietniu 2014 r., wzięło w nich udział około 35 kobiet w różnym wieku. Naszym zaszczytem było gościć R. Oliveira, P. Balasundaram i C. Harbin jako prowadzące warsztaty. Warsztaty zakończyłyśmy pełne optymizmu i w pełni wyposażone, żeby zacząć nasze zadanie.

Dziękujemy Bogu za zaangażowanie kobiet piszących materiały do programu na 2018 r., które przygotowałyśmy z pomocą ekspertów i pań pastor.

Od 1953 r. do dziś w każdy pierwszy piątek marca mężczyźni i kobiety gromadzą się z różnych części naszego kraju, żeby modlić się za konkretny kraj. Nabożeństwa odbywają się również w domach opieki i więzieniach. Nabożeństwa dla dzieci odbywają się w następną niedzielę po nabożeństwie dla dorosłych. W sumie odbywa się 20 nabożeństw dla dorosłych i 5 dla dzieci.

tłumaczenie: Iga Zalisz